

## LAKIVALIOKUNNAN MIETINTÖ 7/2003 vp

**Hallituksen esitys laiksi rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi**

### JOHDANTO

#### *Vireilletulo*

Eduskunta on 14 päivänä lokakuuta 2003 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 88/2003 vp).

#### *Lausunto*

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslakivaliokunta on antanut asiasta lausunnon (PeVL 18/2003 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

#### *Asiantuntijat*

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntösihteeri Tanja Innanen ja lainsäädäntösihteeri Mikko Monto, oikeusministeriö
- apulaisoikeusasiamies Ilkka Rautio, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
- poliisiylitarkastaja Robin Lardot, sisäasiainministeriö
- oikeusneuvos Gustaf Möller, korkein oikeus
- hallintopäällikkö Kari Turtiainen, Oulun kärjäoikeus

- valtionsyyttäjä Raija Toiviainen, Valtakunnansyyttäjänvirasto
- johtava kihlakunnansyyttäjä Eva Lindblad, Oulun kihlakunnan syyttäjänvirasto
- lakimies Jouko Pietilä, Rikosseuraamusvirasto
- rikosylitarkastaja Markku Ryymin, keskusrikospoliisi
- asianajaja Matti Nurmela, Suomen Asianajajaliitto
- professori Dan Frände
- professori Pekka Koskinen
- professori Raimo Lahti
- oikeustieteen kandidaatti, tutkija Juha Sihto.

Lisäksi valiokunta on saanut professori Ari-Matti Nuutilalta kirjallisen lausunnon.

#### *Viitetiedot*

Hallituksen esitykseen sisältyvä ensimmäinen lakiehdotus perustuu Euroopan unionin neuvoston puitepäätökseen eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovutusmenettelyistä. Puitepäätöksen valmisteluvaiheessa perustuslakivaliokunta ja lakivaliokunta ovat antaneet siitä lausunnon (PeVL 42/2001 vp ja LaVL 21/2001 vp — U 66/2001 vp).

## HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettaviksi rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annettua lakia, rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä annettua lakia sekä kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosioikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa annettua lakia. Laeilla pantaisiin täytäntöön eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä tehty puitepääätös.

Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä sisältäisi puitepäättöksenä edellytetyt säännökset rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta. Laissa olisi säännökset sekä luovuttamismenettelystä että luovuttamisen aineellisista edellytyksistä. Rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta muihin Euroopan unionin jäsenvaltioihin päittäisivät Helsingin, Kuopion, Oulun ja Tampereen käräjäoikeudet. Luovuttamisasia tulisi käräjäoikeuden käsiteltäväksi mainittujen kaupunkien kihlakunnan syyttäjänvirastojen syyttäjien pyynnöstä. Käräjäoikeuden päätöksestä voisi valittaa korkeimpaan oikeuteen.

Suomen kansalaisia voitaisiin luovuttaa toiseen jäsenvaltioon samoin edellytyksin kuin muita henkilöitä. Omien kansalaisten luovuttamiselle voitaisiin kuitenkin asettaa sellaisia ehtoja, että heillä olisi aina mahdollisuus suorittaa toisessa jäsenvaltiossa tuomittu vapausran gaistus Suomessa.

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan puitepäättöksen säännösten mukaisesti 1 päivänä tammikuuta 2004.

## VALIOKUNNAN KANNANOTOT

### *Yleisperustelut*

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksen mukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

### *Lakiehdotuksen perusratkaisu*

Euroopan unionin neuvosto teki kesäkuussa 2002 puitepäättöksen eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä. Puitepääätös on osa unionin jäsenvaltioiden oikeudellista yhteistyötä rikosasioissa ja perustuu Euroopan unionista tehdyn sopimuksen VI osaston 31 artiklan a ja b alakohtaan sekä 34 artiklan 2 kohdan b alakohtaan. Viimeksi mainitun määräyksen mukaan puitepäättökset velvoittavat jäsenvaltioita saavutettavaan tulokseen nähden, mutta jättävät kansallisten vi-

ranomaisten valittavaksi muodon ja keinot. Hallituksen esityksessä puitepääätös ehdotetaan pantavaksi täytäntöön säätämällä erillinen laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä (*EU-luovuttamislaki*). Ehdotetussa laissa ei ole noudatettu puitepäättöksen terminologiaa, vaan siinä käytetään Suomen voimassa olevan luovuttamislainsäädännön mukaisia käsitteitä.

Puitepäättöksen johdanto-osan toisesta perustelukappaleesta käy ilmi, että puitepäättöksen taustalla on Tampereella vuonna 1999 kokoon-tuneen Eurooppa-neuvoston päätelmissä vahvistettu *vastavuoroisen tunnustamisen periaate*. Niin ikään puitepäättöksen 1 artiklan 2 kohdassa jäsenvaltiot veloitetaan panemaan eurooppalainen pidätysmääräys täytäntöön "vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen perusteella ja tämän puitepäättöksen määräysten mukaisesti". Valiokunnan mielestä vastavuoroisen tunnustamisen

periaate muodostaa jäsenvaltioiden välisen oikeusasioiden alan yhteistyön yleisen tason lähtökohdan, josta sinänsä ei kuitenkaan ole tehtävissä pitkälle meneviä normatiivisia johtopäätöksiä. Vastavuoroisen tunnustamisen periaatteesta ei siten ole johdettavissa tiukkoja rajoja lainsäätäjän harkinnalle pantaessa täytäntöön yksittäisiä Euroopan unionin lainsäädäntöinstrumentteja. Tämän vuoksi valiokunta hyväksyy hallituksen esityksessä omaksutun ratkaisun, jonka mukaan tarvittava uusi lainsäädäntö pyritään mahdollisuuksien mukaan sovittamaan yhteen jo olemassa olevan kansallisen sääntelyn kanssa.

#### *Ehdotetun lain suhde voimassa olevaan luovuttamissääntelyyn*

Ehdotettu erillisen EU-luovutuslain säätäminen merkitsee ratkaisua, jonka lopputuloksena rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista säännellään kolmessa eri laissa. Euroopan unionin jäsenvaltioiden kesken sovellettava säännöstö sisältää kuitenkin perinteiseen luovutusmenettelyyn verrattuna niin paljon erityispiirteitä, että erillislain säätäminen on perusteltua. Ratkaisun hahtana on tosin se, että eri lakien keskinäiset suhteet tulevat keskenään melko vaikeasti hahmotettaviksi. Erityisesti näin tulee olemaan Suomen ja Ruotsin sekä Suomen ja Tanskan välisissä suhteissa, joissa pääsääntöisesti on tarkoitus soveltaa rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä annettua lakia (270/1960, *pohjoismainen luovuttamislaki*) mutta joissa tietyissä tapauksissa voi tulla sovellettavaksi myös EU-luovuttamislaki.

EU-luovuttamislain kaltaisen säännösten voimaantulo kaikissa Euroopan unionissa jäseninä olevissa pohjoismaissa synnyttäneen väistämättä myös tarvetta pohjoismaisen luovuttamislain uudistamiseen. Tässä yhteydessä olisi lakivaliokunnan mielestä menettelyjen yhtenäisyyden kannalta perusteltua uudistaa myös pohjoismaiden välillä noudatettava luovutusmenettely selkaiseksi, että luovuttamisesta päättäisi tuomioistuin.

#### *Keskeiset toimivaltaratkaisut*

EU-luovuttamislain keskeisiin rakenteellisiin ratkaisuihin kuuluvat luovuttamispyyntöjä koskevien asioiden keskittäminen neljään kärjäoikeuteen, valitusoikeus kärjäoikeuden päätöksestä suoraan korkeimpaan oikeuteen sekä syyttäjän keskeinen asema menettelyssä. EU-luovuttamislain mukaisissa asioissa on katsottu perustelluksi keskittää luovuttamisasiota koskeva päätöksenteko muutamalle kärjäoikeudelle, koska lain soveltamisalaan kuuluvia luovuttamisasiota ei oleteta tulevaisuudessa olevan kovinkaan paljon. Toimivaltaiset kärjäoikeudet on hallituksen esityksen perustelujen (s. 29/II) mukaan puolestaan valittu niiden koon ja maantieteellisen sijainnin mukaan. Ehdotettua ratkaisua voidaan valiokunnan arvion mukaan pitää ainakin alkuvaiheessa perusteltuna. Euroopan unionin laajentumisen vaikutukset saattavat kuitenkin antaa myöhemmin aihetta arvioida tilannetta uudelleen.

Toimivaltaiten kärjäoikeuksien määrän rajoittaminen antaa myös mahdollisuuden siihen, että niihin vähitellen kertyy erityiskokemusta EU-luovuttamislain mukaisten asioiden käsittelystä. Erikoistumisen edistämiseksi lakivaliokunnan mielestä on samalla pyrittävä myös siihen, että toimivaltaisissa kärjäoikeuksissa tällaisia asioita käsittelevät mahdollisuuksien mukaan aina samat tuomarit. Muutoksenhaku-mahdollisuuden avaamista suoraan korkeimpaan oikeuteen taas puoltaa oikeuskäytännön yhtenäisyyden turvaamisen tarve samoin kuin se, että korkeimpaan oikeuteen on jo voimassa olevien säännösten soveltamisen yhteydessä kertynyt luovuttamisasioiden asiantuntemusta.

Syyttäjien keskeistä asemaa EU-luovuttamislain mukaisessa menettelyssä on hallituksen esityksessä (s. 35/I) perusteltu sillä, että luovuttamisasian kuulussa syyttäjän valmisteltavaksi hänelle on perusteltua antaa vastuu myös pakkokeinojen käytöstä. Lisäksi ehdotetun ratkaisun taustalla on pyrkimys sitouttaa syyttäjä asian käsittelyyn jo mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Ottaen huomioon myös EU-luovuttamislain muodostama erityinen kokonaisuus esitetyt seikat ovat valiokunnan mielestä hyväk-

syttäviä ja painavia syitä ehdotetulle toimivaltaratkaisulle. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan syyttäjälaitos myös pystyy hoitamaan laissa sille osoitetut tehtävät ilman, että tätä tarkoitusta varten on tarpeen luoda uutta varallalojärjestelmää.

#### *Yksilön oikeusturva*

Valiokunta on pyrkinyt arvioimaan EU-luovuttamislain säännösten kokonaisuutta pitäen silmällä erityisesti siihen sisältyviä keinoja estää Suomesta luovutettavaksi pyydetyn henkilön kannalta kohtuuttomat ratkaisut yksittäistapauksissa. Tässä suhteessa keskeisessä asemassa ovat erityisesti 5 ja 6 §:n mukaiset kieltäytymisperusteet samoin kuin 47 §:n mukainen mahdollisuus siirtää luovuttamispäätöksen täytäntöönpanoa. Kohtuuttomien ratkaisujen välttämiseksi valiokunnan mielestä on tärkeää säännösten sanamuodon lisäksi kiinnittää huomiota myös niitä tulkittaessa noudatettaviin lähtökohtiin. Näiden lähtökohtien merkitys korostuu erityisesti lakiehdotuksen 5 §:n 6 kohdan mukaista ehdotonta kieltäytymisperustetta sovellettaessa. Mainitun säännöksen mukaan luovuttamisesta tulee kieltäytyä silloin, kun on perusteltua syytä epäillä, että luovutettavaksi pyydetty joutuisi säännöksessä lueteltujen syiden vuoksi henkeään tai vapauttaan uhkaavan tai muun vainon kohteeksi, taikka voidaan perustellusti olettaa, että hän joutuu ihmisoikeuksien tai perustuslaissa turvattun oikeusturvan, sananvapauden tai yhdistymisvapauden loukkauksen kohteeksi. Hallituksen esityksen mukaan (s. 22/I) kyseessä on säännös, joka tulee käyttöön hyvin harvoissa tilanteissa ja jonka soveltamisessa olisi noudatettava suurta varovaisuutta. Valiokunnan mielestä hallituksen esityksen mukaisen tulkintalähtökohdan omaksuminen jättäisi yksilön tarvitseman oikeudellisen suojan liian vähälle huomiolle ja voisi olla omiaan tekemään säännöksen tosiasiassa merkityksettömäksi. Tämän vuoksi valiokunta pitää tärkeänä, että säännöstä sovellettaessa lähtökohtana on luovutettavaksi pyydetyn henkilön tilanteeseen ja olosuhteisiin perustuva arvio perus- tai ihmisoikeusloukkauksen mahdollisuudesta luovutukseen suostuttaessa.

Tällainen yksilölähtöinen sekä perus- ja ihmisoikeusmyönteinen tulkinta-asetus on valiokunnan mielestä tärkeää myös sovellettaessa 6 §:n 6 kohtaan sisältyvää harkinnanvaraista kieltäytymisperustetta samoin kuin päätettäessä 47 §:n mukaisesta täytäntöönpanon siirtämisestä.

Valiokunta kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että 5 §:n 6 kohdan mukaan luovuttamisesta on kieltäydyttävä, jos voidaan perustellusti olettaa, että luovutettavaksi pyydetty joutuu muun muassa perustuslaissa turvattun oikeusturvan loukkauksen uhriksi. Viittaus kohdistuu perustuslain 21 §:ään, jonka 1 momentin mukaan jokaisella on muun muassa oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa ja jonka 2 momentissa mainitaan joukko oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin osatekijöitä. Yhdessä luettuina näistä säännöksistä seuraa, että 5 §:n 6 kohdassa tarkoitettu kieltäytymisperuste tulee sovellettavaksi, kun syntyy perusteltuja epäilyksiä siitä, saako luovutettavaksi pyydetty henkilö toisessa valtiossa osakseen oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin. Tätä arviota tehtäessä on valiokunnan mielestä syytä kiinnittää huomiota myös siihen, miten pitkäkestoiseksi pääasiaa koskevan prosessin voidaan olettaa muodostuvan.

Valiokunta on kiinnittänyt huomiota myös siihen, että toiseen jäsenvaltioon luovutettava Suomen kansalainen tai täällä pysyvästi asuva ulkomaalainen saattaa tarvita asiansa käsittelyssä oikeudellista apua. Vaikka lähtökohtana on pidettävä sitä, että tällaista oikeudellista apua tulee saada kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, tämä ei välttämättä aukottomasti takaa tarvittavan avun saamista. Tämän vuoksi valiokunta muistuttaa oikeusapulain (257/2002) 23 §:n 2 momentista, jonka mukaan oikeusministeriö voi erityisen painavista syistä myöntää ulkomailla käsiteltävään asiaan yleistä oikeudellista neuvontaa laajemman oikeusavun. Tällaisissa asioissa oikeusministeriö määrää valtion varoista suoritettavat välttämättömät palkkiot ja korvaukset. Valiokunnan mielestä oikeusministeriön tulee tarvittaessa tätä säännöstä soveltamalla huolehtia siitä, ettei toiseen jäsenvaltioon

luovutettava Suomen kansalainen tai täällä pysyvästi asuva ulkomaalainen jää vaille tarvitsemaansa oikeudellista apua.

### *Yksityiskohtaiset perustelut*

#### **1. Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä**

*1 §. Soveltamisala.* Valiokunta ehdottaa pykälään tehtäväksi kielellisen korjauksen.

*3 §. Luovuttaminen kaksoisrangaistavuutta tutkimatta.* Pykälän 1 momentin mukaan luovuttamiseen suostutaan kaksoisrangaistavuutta tutkimatta, jos teko on pyynnön esittäneen jäsenvaltion lain mukaan 2 momentin luetteloon sisältyvä teko ja kyseisen jäsenvaltion laissa säädetty ankarin rangaistus teosta on vähintään kolmen vuoden vapausrangaistus. Esityksen perustelujen (s. 17/II) mukaan luovuttaminen vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten edellyttää lisäksi, että tuomittu seuraamus on 2 §:n 2 momentissa säädettyjen mukaisesti vähintään neljän kuukauden vapausrangaistus. Valiokunnan mielestä tästä seikasta on syytä nimenomaisesti mainita laissa. Sen vuoksi valiokunta ehdottaa pykälän 1 momenttiin lisättäväksi vapausrangaistusten täytäntöönpanoa varten tapahtuvia luovuttamisia koskevan virkkeen.

Pykälän 2 momentti sisältää luettelon niistä rikostyypeistä, joiden osalta luovuttamiseen säännöksessä mainitun rangaistavuusedellytyksen täyttyessä suostutaan riippumatta siitä, onko teko Suomen lain mukaan rikos. Valiokunta korostaa, ettei kaksoisrangaistavuuden vaatimuksesta luopuminen merkitse sitä, että tuomioistuint ei voi tutkia mitään tämän pykälän soveltamiseen liittyviä kysymyksiä, jos pyynnön esittäneen jäsenvaltion ilmoitus herättää perusteltuja epäilyksiä sen oikeellisuudesta. Kuten hallituksen esityksen perusteluissa (s. 17/I) huomautetaan, tuomioistuin voi tällöin tutkia, onko pyynnön perusteena oleva teko pyynnön esittäneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan pykälän 2 momentin luetteloon kuuluva ja voiko

tällaisesta teosta toisessa jäsenvaltiossa seurata pykälässä asetetut vaatimukset täyttävä seuraamus.

*5 §. Ehdottomat kieltäytymisperusteet.* Pykälän sisältämien ehdottomien kieltäytymisperusteiden luettelon viimeisenä kohtana on säännös, joka mahdollistaa luovuttamisesta kieltäytymisen siinä mainituilla perus- ja ihmisoikeusperusteilla.

Lainkohdan sanamuodon on tarkoitettu katkavan edellä mainitut perusteet laajasti. Perustuslakivaliokunta on kuitenkin lausunnossaan katsonut, että kuolemanrangaistuksen, kidutuksen sekä epäinhimillisen ja halventavan kohtelun mainitsemista nimenomaisesti säännöksessä tulisi vielä harkita. Asian suuren periaatteellisen merkityksen vuoksi lakivaliokunta pitää aiheellisenä tällaisen säännöksen lisäämistä pykälän 6 kohtaan. Säännöksessä ei kuitenkaan valiokunnan mielestä ole tarpeen mainita erikseen epäinhimillistä ja halventavaa kohtelua, vaan niiden sijasta ehdotetaan perustuslain 9 §:n 4 momentin mukaisesti käytettäväksi ilmaisu "muu ihmisarvoa loukkaava kohtelu".

Perustuslakivaliokunta ei myöskään ole pitänyt asianmukaisena, että esimerkiksi vakavasti ja pysyvästi sairaan henkilön luovuttamisesta ei voida lain mukaan pidättäytyä muutoin kuin luovuttamispäätöksen täytäntöönpanoa siirtämällä. Tämän vuoksi perustuslakivaliokunta on ehdottanut harkittavaksi rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annetun lain (456/1970) 8 §:ää vastaavan säännöksen lisäämistä lakiin. Lakivaliokunta ehdottaa tällaisen säännöksen lisäämistä pykälän uudeksi 2 momentiksi. Koska täytäntöönpanon siirtäminen on 47 §:n nojalla mahdollista niissä tapauksissa, joissa luovuttaminen olisi inhimillisesti kohtuutonta, on kieltäytymisperusteen soveltaminen syytä rajata niihin tilanteisiin, joissa kohtuuttomuus ei ole täytäntöönpanoa siirtämällä poistettavissa.

Lakivaliokunta muistuttaa myös siitä perustuslakivaliokunnan lausunnossaan esittämästä huomautuksesta, että lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen määräykset on otettava huomioon sovellettaessa lakia 15 vaan ei 18 vuotta

täyttäneeseen. Lakivaliokunta yhtyy perustuslakivaliokunnan näkemykseen siitä, että tämä voi merkitä 47 §:n mukaista luovuttamispäätöksen täytäntöönpanon siirtämistä tai luovuttamisesta kieltäytymistä erityisesti pykälään ehdotetun uuden 2 momentin nojalla.

*6 §. Harkinnanvaraiset kieltäytymisperusteet.* Pykälän 6 kohdan perusteella luovuttamisesta voidaan kieltäytyä, jos pyyntö koskee vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa, luovutettavaksi pyydetty asuu Suomessa pysyvästi ja pyytää saada suorittaa vapausrangaistuksen Suomessa sekä hänen henkilökohtaisten olosuhteittensa tai muun erityisen syyn takia on perusteltua, että hän suorittaa vapausrangaistuksen täällä.

Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten lakivaliokunta korostaa, että tätä kieltäytymisperustetta sovellettaessa on erityisesti otettava huomioon Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklassa taattu perhe-elämän suoja.

*9 §. Poissaolotuomiota koskeva ehto.* Valiokunta ehdottaa pykälään tehtäväksi kielellisen korjauksen.

*12 §. Toimivaltaiset syyttäjät.* Pykälän mukaan toimivaltaisia syyttäjiä tässä laissa tarkoitettuisa asioissa ovat Helsingin, Kuopion seudun, Oulun ja Tampereen kihlakunnan syyttäjänviraston syyttäjät.

Kihlakunnansyyttäjäistä annetun lain (195/1996) 6 §:n mukaan käräjäoikeuden tuomiopöytäkirjassa toimivat kihlakunnansyyttäjät ovat toimivaltaisia hoitamaan syyttäjän tehtäviä asioissa, joissa käräjäoikeus on toimivaltainen. Saman lain 5 §:n 2 momentin mukaan oikeusministeriö voi paikallisen syyttäjän toimien tarkoituksenmukaiseksi järjestämiseksi määrätä eri kihlakuntien syyttäjänvirastot tai kihlakunnanvirastojen syyttäjäosastot hoitamaan syyttäjän tehtäviä yhteistoiminnassa. Oikeusministeriö onkin syyskuussa 2002 määrännyt syyttäjäyksiköiden yhteistoiminta-alueista. Jotta koko yhteistoiminta-alueen syyttäjäresursseja voitaisiin hyödyntää myös tämän lain mukaisissa tehtävissä, valiokunta ehdottaa pykälän sanamuotoa laajennetta-

vaksi kihlakunnansyyttäjäistä annetun lain 6 §:ää vastaavaksi.

*20 §. Oikeus avustajaan ja puolustajaan.* Pykälän 2 momentin mukaan luovutettavaksi pyydetylle on määrättävä puolustaja, jos hän sitä pyytää. Eesityksen perusteluista (s. 38/I) käy ilmi, että puolustajan määräämiseen viran puolesta on tarkoitus soveltaa oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 2 luvun 1 §:n 3 momenttia. Jotta tämä kävisi epäilyksettä ilmi myös pykälän tekstistä, valiokunta ehdottaa 2 momentin sanamuotoa tarkistettavaksi.

*21 §. Luovutettavaksi pyydetylle tehtävät ilmoitukset ja tiedustelut.* Pykälän mukaan luovutettavaksi pyydetyltä on tiedusteltava muun muassa, katsooko hän, että ehdotetussa laissa säädettäviä kieltäytymisperusteita tai ehtoja voidaan soveltaa hänen asiassaan.

Lain 8 §:n mukaan päätettäessä luovuttaa Suomen kansalainen syytetoimenpiteitä varten luovuttamisen ehdoksi on asetettava, että hänet välittömästi tuomion tultua lainvoimaiseksi palautetaan Suomeen suorittamaan mahdollisesti tuomittua vapausrangaistusta, jos luovutettavaksi pyydetty luovuttamisasian käsittelyn yhteydessä on pyytänyt saada suorittaa rangaistuksen Suomessa. Saman pykälän 2 momentin mukaan samanlainen ehto voidaan asettaa myös luovutettaessa Suomessa pysyvästi asuva ulkomaalainen. Vapausrangaistuksen suorittamista Suomessa koskeva pyyntö voi liittyä myös 5 ja 6 §:n mukaisen kieltäytymisperusteen soveltamiseen. Koska kyseessä on luovutettavaksi pyydetyn henkilön kannalta varsin tärkeä seikka, valiokunta ehdottaa, että pykälässä nimenomaisesti velvoitetaan keskusrikospoliisi tarvittaessa tiedustelemaan luovutettavaksi pyydetyltä, haluaako hän suorittaa vapausrangaistuksensa Suomessa.

*24 §. Pyyntöön toimittaminen käräjäoikeudelle.* Pykälän mukaan syyttäjän tulee toimittaa käräjäoikeudelle pyyntö luovuttamista koskevan päätöksen tekemisestä. Pyyntöön tulee olla kirjallinen, ja siitä on toimitettava jäljennös luovutettavaksi pyydetylle.

Luovutettavaksi pyydetyn kannalta on tärkeää, että hän saa pyynnöstä jäljennöksen sellaisella kielellä, jota hän ymmärtää. Valiokunta ehdottaa tätä tarkoittavan lisäyksen tekemistä pykälään.

*30 §. Suostumuksen peruuttaminen.* Luovutettavaksi pyydetty voi ehdotetun pykälän mukaan peruuttaa suostumuksensa luovuttamiseen, kunnes luovuttamista koskeva päätös on pantu täytäntöön.

Esityksen perustelujen mukaan (s. 43/II) tuomioistuimen tulee peruutustilanteessa käsitellä luovuttamisasia uudelleen. Valiokunta ehdottaa, että tästä otetaan pykälään nimenomainen maininta.

*33 §. Käräjäoikeuden päätös.* Pykälässä säädetään käräjäoikeuden päätöksen sisällöstä. Koska pykälän 1 momentissa mainittuun puitepäätökseen on tarpeen viitata myöhemmissä pykälissä, valiokunta ehdottaa pykälään tehtäväksi lakiteknisen lisäyksen.

*49 §. Täytäntöönpanon lykkäminen.* Pykälässä säädetään täytäntöönpanon lykkäämisen lisäksi myös luovutettavaksi pyydetyn henkilön väliaikaisesta luovuttamisesta. Valiokunta ehdottaa pykälän otsikon muuttamista paremmin pykälän sisältöä vastaavaksi.

*58 §. Erityissäännön noudattaminen.* Valiokunnan kuulemat asiantuntijat ovat pitäneet epäselvänä, mitä pykälän 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetaan "lopullisella vapauttamisella". Tämän vuoksi valiokunta toteaa, että rangaistusten täytäntöönpanosta annetun lain 2 luvun 17 §:n mukaan, jos vanki on päästetty ehdonalaiseen vapauteen eikä ole sitä menettänyt, hänen katsotaan täydellisesti kärsineen vapausrangaistuksensa, kun koeaika on kulunut umpeen. Asiaan ei vaikuta se, onko henkilö ehdonalaisten vapauden aikana valvonnassa. Tutkintavangin, jota ei ole asetettu matkustuskieltoon, ja vankeusvängin, joka on suorittanut rangaistuksensa päivästä päivään, on puolestaan katsottava lopullisesti vapautuneen sinä päivänä, jolloin hänet on tosiasiallisesti vapautettu.

Koska valiokunta ehdottaa lakiin lisättäväksi uuden 59 §:n, on tämän pykälän 3 momentissa olevaa viittausta tarkistettava.

*59 §. Ehtojen noudattaminen (Uusi).* Ehdotetussa laissa ei nimenomaisesti todeta, että Suomen viranomaisien olisi noudatettava toisen jäsenvaltion mahdollisesti asettamaa ehtoa, jonka mukaan kyseisen jäsenvaltion Suomeen syyte-toimenpiteitä varten luovutettu kansalainen tulee palauttaa takaisin kotivaltioonsa. Valiokunta ehdottaa lakiin lisättäväksi säännöksen ehtojen noudattamisesta. Tämän lisäyksen vuoksi myös väliotsikko on täydennettävä.

Pykälän lisäämisen vuoksi jäljempänä seuraavien pykälien numerointi muuttuu yhtä suuremmaksi.

*62 (61) §. Pyyntö luovuttaa edelleen.* Lain pykälänumeroinnin muutoksen vuoksi on pykälään sisältyvää viittausta tarkistettava.

*69 (68) §. Luvan antaminen kauttakuljetukseen.* Pykälä sisältää säännökset, joiden nojalla luovutettavaksi pyydetty voidaan kuljettaa Suomen alueen kautta. Pykälän mukaan Suomen kautta voidaan kuljettaa henkilö, joka on pyydetty luovutettavaksi Euroopan unionin jäsenvaltiosta tai unioniin kuulumattomasta valtiosta toiseen jäsenvaltioon.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan todennut, että ehdotetun kauttakuljetusta koskevan sääntelyn ulottaminen Suomen kansalaiseen ei kaikilta osin ole puitepäätöksessä edellytettyä. Puitepäätöksen 25 artiklan 1 kohdassa sallitaan ensinnäkin se, että jäsenvaltio voi kieltäytyä kansalaisen tai maassa vakinaisesti asuvan henkilön vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimen täytäntöönpanoa varten tapahtuvaa kauttakuljetusta koskevasta pyynnöstä. Lisäksi puitepäätöksen 25 artiklan 1 kohdan 2 alakohdassa sallitaan kauttakulkuvaltion kansalaisen ja siellä pysyvästi asuvan henkilön osalta se, että kauttakulun ehdoksi asetetaan henkilön palauttaminen tämän kuulemisen jälkeen kauttakulkujäsenvaltioon, jotta hänelle määrätty vapaudenmenetyksen kä-

sittävä rangaistus tai turvaamistoimenpide voidaan panna täytäntöön.

Lakivaliokunta ehdottaa, että pykälään lisätään uusi 2 ja 3 momentti, jolloin hallituksen esityksen mukainen 2 momentti siirtyy 4 momentiksi. Ehdotetuilla momenteilla toteutetaan perustuslakivaliokunnan lausunnossaan edellyttämät, säätämisyjärjestyksen kannalta olennaiset muutokset. Koska pykälään lisättäväksi ehdotetun rajoituksen tarpeellisuus tulee uudelleen harkittavaksi siinä tapauksessa, että eduskunnan käsiteltävänä oleva perustuslain muutosehdotus hyväksytään, valiokunta ei ole katsonut tarpeelliseksi ehdotettujen muutosten ulottamista koskemaan myös Suomessa pysyvästi asuvia ulkomaalaisia.

70 (69) §. *Kauttakuljetuksen pyytäminen ja 71 (70) §. Ilmakuljetus.* Pykälänumeroinnin muutoksen ja 69 (68) §:ään ehdotettujen lisäysten vuoksi pykäliin sisältyviä viittauksia on tarkistettava.

73 (72) §. *Voimaantulo ja siirtymäsäännökset.* Pykälään sisältyvät ehdotetun lain voimaantulon kannalta tarpeelliset säännökset, joiden mukaan määräytyy se, mitä lakia luovutuspyyntöihin kulloinkin sovelletaan. Siirtymäsäännökset on kirjoitettu lähtien siitä, että laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2004. Koska lakiehdotuksen käsittelyajankohdan vuoksi tästä ei kuitenkaan ole täyttä varmuutta, valiokunta ehdottaa siirtymäsäännökset kirjoitettavaksi niin, ettei niissä erikseen mainita päivämääriä. Samalla valiokunta ehdottaa pykälään lisättäväksi uuden 4 momentin, jossa säädetään ennen ehdotetun lain voimaantuloa voimassa ollut laki sovellettavaksi suhteessa sellaisiin jäsenvaltioihin, jotka tämän lain voimaantultua soveltavat muuta kuin puitepäätöksen täytäntöönpanemiseksi annettua lainsäädäntöä.

*Johtolause.* Valiokunta ehdottaa jäljempänä esitettävään säätämisyjärjestys-jaksoon viitaten, että lakiehdotuksen johtolause muutetaan osoittamaan perustuslain 95 §:n 2 momentin mukaisesta säätämisyjärjestystä.

## 5. Laki oikeudenkäymiskaaren 31 luvun muuttamisesta (Uusi lakiehdotus)

9 b §. Valiokuntakäsittelyn aikana on nostettu esiin kysymys siitä, miten toimitaan tilanteessa, jossa henkilö on tuomittu Suomessa useasta rikoksesta yhteiseen vankeusrangaistukseen, mutta vieras valtio suostuu luovuttamaan henkilön Suomeen vain joistakin rikoksista. Vieras valtio saattaa kieltäytyä luovuttamisesta jonkin rikoksen osalta esimerkiksi sen vuoksi, että kaksoisrangaistavuuden vaatimus ei täyty, tai kyseinen valtio voi soveltaa jotain muuta kieltäytymisperustetta. Yhteisen vankeusrangaistuksen purkamisesta tällaisessa tilanteessa ei ole säännöksiä. Vaikka onkin oletettavissa, että tällaisten tilanteiden todennäköisyys pienenee eurooppalaista pidätysmääräystä koskevan puitepäätöksen myötä luovuttamisen tullessa mahdolliseksi yhä useamman rikoksen osalta, valiokunta pitää aiheellisena, että tällaisiin tilanteisiin varaudutaan ottamalla asiasta oikeudenkäymiskaareen erityinen säännös. Tämän vuoksi lakivaliokunta ehdottaa hyväksyttäväksi uuden lain oikeudenkäymiskaaren 31 luvun muuttamisesta.

Pykälän mukaan korkein oikeus purkaa tuomitun yhteisen rangaistuksen ja määrää erikseen rangaistuksen niistä rikoksista, joista henkilön luovuttaminen on ollut mahdollista tai joista vieras valtio on suostunut henkilön luovuttamaan. Lisäksi määrätään rangaistus myös muista rikoksista. Näiden muiden rikosten osalta täytäntöönpanotoimiin ei kuitenkaan saa ryhtyä. Tällainen menettely on kuitenkin tarkoituksenmukainen sen vuoksi, että niin sanotusta erityissäännöstä johtuva täytäntöönpanon este poistuu tietyissä tilanteissa. Esimerkiksi EU-luovuttamislain 58 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan erityissääntöä ei sovelleta, jos luovutetulla henkilöllä on ollut tilaisuus poistua Suomesta, mutta hän ei ole poistunut täältä 45 päivän kuluessa lopullisesta vapauttamisestaan tai on palannut Suomeen täältä ensin poistuttuaan.

Säännöksen sanamuoto kattaa yhtäältä ne tilanteet, joissa vieras valtio on jo tehnyt päätöksen luovuttamisesta tiettyjen rikosten osalta ja kieltäytynyt toisten osalta, mutta kuitenkin luo-

vuttanut henkilön Suomeen. Toisaalta säännös kattaa myös tilanteet, joissa vieras valtio edellyttää yksittäisestä rikoksesta määrätyn rangaistuksen yksilöimistä ennen kuin se tekee luovutuspäätöksen.

Tuomitun oikeusturvan takaamiseksi pykälässä säädetään myös siitä, etteivät määrättävät rangaistukset saa yhteensä olla ankarammat kuin alkuperäinen yhteinen vankeusrangaistus.

Vaatumuksen yhteisen vankeusrangaistuksen purkamisesta voisi tehdä se viranomainen, jolla on toimivalta pyytää henkilö luovutettavaksi Suomeen tuomitun rangaistuksen täytäntöönpanoa varten. Esimerkiksi ehdotetun EU-luovuttamislain mukaisessa menettelyssä tällainen viranomainen on rikosseuraamusvirasto. Oikeudenkäymiskaaren 31 luvun 13 §:n mukaan hake muksen käsittelyssä on soveltuvin osin noudatettava, mitä 4 ja 5 §:ssä on kantelun kohdalta säädetty. Kyseisissä pykälissä on säännökset henkilön kuulemisesta ja tarvittavan lisäselvityksen hankkimisesta. Jos henkilö on vielä vieraassa valtiossa, kuuleminen voi tarvittaessa tapahtua oikeusaputeitse. Tuomittua henkilöä on kuultava myös siitä kysymyksestä, mikä osa purettavana olevasta vankeusrangaistuksesta koskee niitä rikoksia, joiden osalta luovuttamiseen suostutaan, ja mikä osa taas muita rikoksia.

Yhteisen vankeusrangaistuksen purkamisen luovutustilanteissa mahdollistava uusi pykälä ehdotetaan sijoitettavaksi oikeudenkäymiskaaren 31 luvun 9 b §:ksi, koska luvun 9 a § jo nykyisin koskee yhteisen vankeusrangaistuksen purkamista. Tämän vuoksi nykyinen 9 b § ehdotetaan sisällöltään muuttamattomana siirrettäväksi 9 c §:ksi.

*9 c ja 10 §.* Nykyinen 9 b § ehdotetaan edellä esitetyin tavoin sijoitettavaksi 9 c §:ksi. Koska 10 §:n 1 momentissa on viittaus voimassa olevaan 9 b §:ään, tulee kyseinen viittaus tässä yhteydessä muuttaa koskemaan 9 c §:ää.

### ***Säätämisjärjestys***

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan katsonut, että puitepäätös on sellainen kansainvälinen velvoite, jonka täytäntöönpanemista merkitsevän lakiehdotuksen käsittelyjärjestys määräytyy perustuslain 95 §:n 2 momentin mukaisesti. Mainitussa säännöksessä tarkoitetun supistetun perustuslainsäätämisjärjestyksen edellytyksenä on kuitenkin se, ettei lakiehdotus sisällä muita kuin kansainvälisestä velvoitteesta välittömästi johtuvia perustuslain säätämisjärjestystä vaativia säännöksiä.

Perustuslakivaliokunnan mukaan kauttakuljesta koskevan sääntelyn ulottaminen Suomen kansalaiseen ei kaikilta osiltaan ole puitepäätöksen vaatima. Lakivaliokunta on edellä kuitenkin ehdottanut kyseistä 69 (68) §:ää muutettavaksi siten, että Suomen kansalainen asetetaan säännöksen soveltamisessa erityisasemaan siltä osin kuin se puitepäätöksen mukaan on sallittua. Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaisesti 1. lakiehdotuksen hyväksymisestä voidaan ehdotetun muutoksen hyväksymisen jälkeen päättää perustuslain 95 §:n 2 momentissa säädetystä järjestyksessä.

### ***Päätösehdotus***

Edellä esitetyn perusteella lakivaliokunta ehdottaa,

*että 2.—4. lakiehdotukset hyväksytään muuttamattomina,*

*että 1. lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotukset) ja*

*että hyväksytään uusi 5. lakiehdotus (Valiokunnan uusi lakiehdotus).*

*Valiokunnan muutosehdotukset***1.****Laki****rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty perustuslain 95 §:n 2 momentissa määrätyllä tavalla, säädetään:

## 1 luku

**Yleiset säännökset**

## 1 §

*Soveltamisala*

Tämän lain mukaisesti voidaan syytetoimenpiteitä taikka vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten *luovuttaa* Suomessa oleskeleva henkilö Suomesta toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon sekä *pyytää* toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa oleskeleva henkilö luovutettavaksi Suomeen.

## 2 luku

**Luovuttaminen Suomesta toiseen jäsenvaltioon***Yleiset edellytykset*

## 2 §

(Kuten HE)

## 3 §

*Luovuttaminen kaksoisrangaistavuutta tutkimatta*

Riippumatta siitä, onko pyynnön perusteena oleva teko Suomen lain mukaan rikos, luovuttamiseen suostutaan, jos teko on pyynnön esittäneen jäsenvaltion lain mukaan 2 momentissa

tarkoitettu teko ja kyseisen jäsenvaltion laissa säädetty ankarin rangaistus teosta on vähintään kolmen vuoden vapausrangaistus. *Luovuttaminen vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten edellyttää lisäksi, että tuomittu seuraamus on vähintään neljän kuukauden vapausrangaistus.*

(2 mom. kuten HE)

## 4 §

(Kuten HE)

*Kieltäytymisperusteet*

## 5 §

*Ehdottomat kieltäytymisperusteet*

Luovuttamisesta tulee kieltäytyä, jos:  
(1—5 kohta kuten HE)

6) on perusteltua syytä epäillä, että luovutettavaksi *pyydettyä uhkasi kuolemanrangaistus, kidutus tai muu ihmisarvoa loukkaava kohtelu tai että hän joutuisi alkuperänsä, tiettyyn yhteiskuntaryhmään kuulumisensa, uskontonsa, vakaumuksensa tai poliittisen mielipiteensä vuoksi henkeään tai vapauttaan uhkaavan tai muun vainon kohteeksi, taikka voidaan perustellusti olettaa, että hän joutuu ihmisoikeuksien tai perustuslaissa turvatun oikeusturvan, sananvapauden tai yhdistymisvapauden loukkauksen kohteeksi.*

*Luovuttamisesta tulee kieltäytyä myös, jos luovuttaminen asianomaisen henkilön ikään, terveydentilaan tai muihin henkilökohtaisiin*

*seikkoihin taikka erityisiin olosuhteisiin nähden olisi inhimillisistä syistä kohtuutonta eikä tämä kohtuuttomuus ole poistettavissa siirtämällä täytäntöönpanoa 47 §:n nojalla. (Uusi 2 mom.)*

6 ja 7 §  
(Kuten HE)

*Ehdot*

8 §  
(Kuten HE)

9 §

*Poissaolotuomiota koskeva ehto*

Jos luovuttamista on pyydetty sellaisen vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten, joka on tuomittu vastaajan ollessa poissa asian käsittelystä, eikä tuomitulle *henkilökohtaisesti* ole (*poist.*) annettu haastetta tiedoksi tai muuten ilmoitettu poissa ollessa annettuun tuomioon johdaneen oikeuskäsittelyn aikaa ja paikkaa, luovuttamisen ehdoksi on asetettava, että pyynnön esittänyt jäsenvaltio antaa vakuutuksen siitä, että luovutettavaksi pyydetyllä on mahdollisuus asian uudelleenkäsittelyyn kyseisessä jäsenvaltiossa ja mahdollisuus olla läsnä uudelleenkäsittelyssä.

(2 mom. kuten HE)

10 §  
(Kuten HE)

*Toimivaltaiset viranomaiset*

11 §  
(Kuten HE)

12 §

*Toimivaltaiset syyttäjät*

Jollei tässä laissa toisin säädetä, Helsingin, Kuopion (*poist.*), Oulun ja Tampereen käräjäoikeuksien tuomiopiirissä toimivat kihlakunnan-

syyttäjät ovat toimivaltaisia hoitamaan tämän lain mukaisia syyttäjätehtäviä.

(2 mom. kuten HE)

*Pyynnön toimittaminen ja sisältö*

13—15 §  
(Kuten HE)

*Kiinniottaminen ja säilöön ottaminen*

16—19 §  
(Kuten HE)

*Avustaja ja puolustaja*

20 §

*Oikeus avustajaan ja puolustajaan*

(1 mom. kuten HE)

Luovutettavaksi pyydetylle on määrättävä puolustaja, jos hän sitä pyytää. Tuomioistuinn määrää puolustajalle maksettavaksi kohtuullisen korvauksen, joka jää valtion vahingoksi. *Puolustajan määräämisestä viran puolesta samoin kuin puolustajasta muutoin on soveltuvin osin voimassa*, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 2 luvussa säädetään.

(3 mom. kuten HE)

*Luovuttamisasian valmistelu*

21 §

*Luovutettavaksi pyydetylle tehtävät ilmoitukset ja tiedustelut*

Kun luovutettavaksi pyydetty on pyynnön vuoksi otettu säilöön tai muuten tavoitettu Suomessa, keskusrikospoliisin on viipymättä annettava luovutettavaksi pyydetylle todisteellisesti tiedoksi kiinniottamista ja luovuttamista koskeva pyyntö sekä selostettava sen sisältö. Luovutettavaksi pyydetylle on myös ilmoitettava, että hänellä on mahdollisuus suostua luovuttamiensa sekä siihen, että jäsenvaltiossa, johon hänet luovutetaan, hänet saadaan asettaa syyttee-

seen, häntä rangaista tai häneltä riistää vapaus muusta ennen luovuttamista tehdystä rikoksesta kuin siitä, jonka perusteella luovuttamista pyydetään, ja siihen, että hänet voidaan luovuttaa edelleen toiseen jäsenvaltioon. Luovutettavaksi pyydetylle on lisäksi selostettava suostumusten merkitys. Luovutettavaksi pyydetyltä on (*poist.*) tiedusteltava, aikooko hän suostua luovuttamiseensa tai katsooko hän, että tässä laissa säädettyjä kieltäytymisperusteita tai ehtoja voidaan soveltaa hänen asiassaan. *Luovutettavaksi pyydettyltä on tarvittaessa myös tiedusteltava, pyytääkö hän saada suorittaa vapausrangaistuksensa Suomessa.*

(2 ja 3 mom. kuten HE)

22 ja 23 §  
(Kuten HE)

24 §

#### *Pyynnön toimittaminen käräjäoikeudelle*

Syyttäjän tulee toimittaa käräjäoikeudelle pyyntö luovuttamista koskevan päätöksen tekemisestä. Pynnön on oltava kirjallinen. Syyttäjän on toimitettava jäljennös pyynnöstä luovutettavaksi pyydetylle *tämän ymmärtämällä kielellä.*

(2 ja 3 mom. kuten HE)

#### *Luovuttamisasian käsittely*

25—29 §  
(Kuten HE)

30 §

#### *Suostumuksen peruuttaminen*

(1 mom. kuten HE)

Jos luovutettavaksi pyydetty peruuttaa suostumuksensa luovuttamiseen, *tuomioistuimen on otettava luovuttamista koskeva asia uudelleen käsiteltäväksi. Suostumuksen antamisen ja pe-*

ruuttamisen välistä aikaa ei oteta huomioon tässä laissa säädettyjä määräaikoja laskettaessa.

31 ja 32 §  
(Kuten HE)

33 §

Jos luovuttamiselle asetetaan 8—10 §:n mukainen ehto, se on sisällytettävä käräjäoikeuden päätökseen. Lisäksi käräjäoikeuden päätöksessä on ilmoitettava luovutettavaksi pyydetyn antamista suostumuksista. Jos käräjäoikeus suostuu luovuttamiseen, päätökseen on otettava maininta myös siitä, että pyynnön esittäneellä jäsenvaltiolla on velvollisuus noudattaa eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä tehdyn neuvoston puitepäätöksen (2002/584/YOS, *puitepäätös*) 27 ja 28 artiklan säännöksiä.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

34—36 §  
(Kuten HE)

#### *Muutoksenhaku*

37—43 §  
(Kuten HE)

#### *Täytäntöönpano*

44—48 §  
(Kuten HE)

49 §

#### *Täytäntöönpanon lykkäminen ja väliaikainen luovuttaminen*

(1 ja 2 mom. kuten HE)

#### *Erityissääntö ja edelleen luovuttaminen*

50—52 §  
(Kuten HE)

## 3 luku

**Luovuttaminen toisesta jäsenvaltiosta Suomeen***Yleiset edellytykset*

53 §  
(Kuten HE)

*Menettely*

54—57 §  
(Kuten HE)

*Erityissääntö ja ehdot*

58 §

*Erityissäännön noudattaminen*

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Edellä 2 momentin 7 kohdassa tarkoitettua suostumusta voi pyytää syyttäjä, joka on toimivaltainen ajamaan syytettä kysymyksessä olevassa rikosasiassa. Pyynnön perusteena tulee olla 60 §:ssä tarkoitettu vangitsemispäätös, ja pyynnön liitteenä tulee olla Suomeen luovutetun henkilön kirjallinen lausuma pyynnöstä. Suomessa 2 momentin 3 kohdan nojalla tuomittu vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa koskevaa suostumusta voi pyytää rikosseuraamusvirasto. Tässä momentissa tarkoitettujen pyyntöjen tulee sisältää 14 §:n 1 momentissa tarkoitettut tiedot.

59 § (Uusi)

***Ehtojen noudattaminen***

Suomeen luovutetun henkilön osalta on noudatettava niitä ehtoja, joita luovuttamispäätöksessä on puitepäätöksen mukaisesti asetettu.

60 (59) §  
(Kuten HE)

*Edelleen luovuttaminen*

61 (60) §  
(Kuten HE)

62 (61) §

*Pyyntö luovuttaa edelleen*

Jos jäsenvaltio pyytää toisesta jäsenvaltiosta Suomeen luovutetun henkilön edelleen luovuttamista kyseiseen jäsenvaltioon eikä edelleen luovuttaminen 61 §:n 2 momentin 1—3 tai 5 kohdan mukaan ole mahdollista, toimivaltainen syyttäjä pyytää suostumusta edelleen luovuttamiseen siltä jäsenvaltiolta, josta henkilö on luovutettu Suomeen. Pynnön tulee sisältää 14 §:n 1 momentissa tarkoitettut tiedot.

## 4 luku

**Erinäiset säännökset**

63—68 (62—67) §  
(Kuten HE)

*Kauttakuljetus*

69 (68) §

*Luvan antaminen kauttakuljetukseen*

(1 mom. kuten HE)

*Lupaa ei saa antaa, jos luovutettavaksi pyydetty henkilö on Suomen kansalainen ja luovuttaminen tapahtuisi vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten eikä luovutettavaksi pyydetty ole suostunut Suomen kautta tapahtuvaan kuljetukseen. (Uusi 2 mom.)*

*Jos luovutettavaksi pyydetty on Suomen kansalainen ja luovuttaminen tapahtuisi syytetoimenpiteitä varten, luvan ehdoksi on asetettava, että luovutettavaksi pyydetty henkilö välittömästi tuomion tultua lainvoimaiseksi palautetaan Suomeen suorittamaan mahdollisesti tuomittua vapausrangaistusta, mikäli hän pyytää saada suorittaa rangaistuksensa Suomessa. Vapausrangaistus on pantava Suomessa täytäntöön*

*noudattaen, mitä siitä erikseen säädetään. (Uusi 3 mom.)*

(4 mom. kuten HE:n 2 mom.)

70 (69) §

*Kauttakuljetuksen pyytäminen*

Jos luovutettavaksi pyydetty aiotaan kuljettaa Suomeen toisen jäsenvaltion kautta, toimivaltaisen viranomaisen tulee pyytää kauttakuljetukseen lupa. Pyyntöön tulee sisältää 69 §:n 1 momentin 1—4 kohdassa tarkoitettut tiedot, ja se lähetetään 69 §:n 4 momentissa tarkoitettulla tavalla.

71 (70) §

*Ilmakuljetus*

Kauttakuljetuksena ei pidetä ilmakuljetusta, joka tapahtuu ilman välilaskua. Jos laskeutuminen ennen lopullista määränpäättä kuitenkin tapahtuu, sovelletaan 69 ja 70 §:ää.

72 (71) §  
(Kuten HE)

5 luku

**Voimaantulo**

73 (72) §

*Voimaantulo ja siirtymäsäännökset*

(1 mom. kuten HE)

Lakia sovelletaan *sen voimaantulon* jälkeen toimitettuihin kiinniottamista ja luovuttamista koskeviin pyyntöihin. Lain voimaan tullessa Suomessa vireillä oleviin toisen jäsenvaltion luovuttamispyyntöihin sovelletaan *ennen lain voimaantuloa* voimassa ollutta lakia.

Jos toinen jäsenvaltio on ilmoittanut, että se pyynnön vastaanottavana jäsenvaltiona soveltaa ennen ilmoittamaansa päivämäärää tehtyihin tekoihin *ennen puitepäätöksen täytäntöönpanemiseksi annettua lainsäädäntöä* voimassa ollutta sääntelyä, myös Suomi pyynnön esittäneenä jäsenvaltiona soveltaa *ennen tämän lain voimaantuloa* voimassa ollutta lakia.

*Jos toinen jäsenvaltio tämän lain voimaan tultua soveltaa rikoksen johdosta tapahtuvaan luovuttamiseen muuta kuin puitepäätöksen täytäntöönpanemiseksi annettua lainsäädäntöä, Suomi soveltaa vastaavasti suhteessa tällaiseen jäsenvaltioon ennen tämän lain voimaantuloa voimassa ollutta lakia. (Uusi 4 mom.)*

**Valiokunnan uusi lakiehdotus**

5.

**Laki**

***oikeudenkäymiskaaren 31 luvun muuttamisesta***

*Eduskunnan päätöksen mukaisesti*

**muutetaan** oikeudenkäymiskaaren 31 luvun 9 b § ja 10 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 360/2003, ja

*lisätään 31 lukuun uusi 9 c § seuraavasti:*

## 31 luku

**Ylimääräisestä muutoksenhausta***9 b §*

*Lainvoiman saanut tuomio rikosasiassa voidaan purkaa myös, jos henkilöä on pyydetty luovutettavaksi Suomeen suorittamaan rikoslain 7 luvun nojalla tuomittua yhteistä vankeusrangaistusta eikä luovuttaminen ole mahdollista kaikista yhteiseen vankeusrangaistukseen johtaneista rikoksista tai luovuttamiseen ei jonkin rikoksen osalta suostuta. Tällöin korkeimman oikeuden on määrättävä rangaistus erikseen niistä rikoksista, joiden osalta luovuttaminen on mahdollista tai luovuttamiseen suostutaan, sekä muista rikoksista. Näin määrättävät rangaistukset eivät yhteensä saa olla ankarammat kuin alkuperäinen yhteinen vankeusrangaistus.*

*9 c §*

Lainvoiman saanut, menettämisseuraamusta koskeva tuomio rikosasiassa voidaan vastaajan vahingoksi purkaa:

1) jos 8 §:n 1 tai 2 kohdassa mainittu seikka on ollut olemassa ja sen voidaan otaksua vaikuttaneen siihen, että menettämisseuraamusta ei ole tuomittu tai että se on tuomittu olennaisesti lievempänä kuin se olisi tullut tuomita; tai

2) jos vedotaan seikkaan tai todisteeseen, jota ei ole aikaisemmin esitetty, ja sen esittäminen todennäköisesti olisi johtanut menettämisseu-

raamuksen tuomitsemiseen tai menettämisseuraamuksen tuomitsemiseen olennaisesti ankarampana.

Tuomiota ei pureta 1 momentin 2 kohdassa mainitusta syystä, ellei saateta todennäköiseksi, ettei asianosainen ole voinut vedota puheena olevaan seikkaan tai todisteeseen siinä tuomioistuimessa, joka on tuomion antanut, tai hakemalla muutosta tuomioon taikka että hän muutoin on pätevistä syistä ollut siihen vetoamatta.

*10 §*

Tuomion purkamista tarkoittava hakemus riita-asiassa sekä syytetyn tai 9 c §:ssä tarkoitettussa tapauksessa vastaajan vahingoksi rikosasiassa on tehtävä vuoden kuluessa siitä päivästä, jona hakija sai tiedon hakemuksen perusteena olevasta seikasta, tai jos hakemus nojautuu toisen rikolliseen menettelyyn, jona tätä koskeva tuomio sai lainvoiman. Mainittua aikaa ei kuitenkaan ole luettava aikaisemmasta kuin siitä päivästä, jona se tuomio, jonka purkamista haetaan, sai lainvoiman. Milloin hakemus riita-asiassa nojautuu 7 §:n 1 momentin 4 kohdassa mainittuun seikkaan, luetaan aika siitä päivästä, jona tuomio sai lainvoiman.

— — — — —  
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta  
20 .

Helsingissä 10 päivänä joulukuuta 2003

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

|      |                          |                        |
|------|--------------------------|------------------------|
| pj.  | Tuija Brax /vihr         | Lyly Rajala /kok       |
| vpj. | Susanna Rahkonen /sd     | Tero Rönni /sd         |
| jäs. | Esko Ahonen /kesk        | Petri Salo /kok        |
|      | Lasse Hautala /kesk      | Pertti Salovaara /kesk |
|      | Reijo Kallio /sd         | Minna Sirnö /vas       |
|      | Petri Neittaanmäki /kesk | Timo Soini /ps         |
|      | Lauri Oinonen /kesk      | Marja Tiura /kok       |
|      | Heli Paasio /sd          | Jan Vapaavuori /kok.   |

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Risto Eerola.